



**ALAPVETŐ JOGOK BIZTOSA**  
AZ ENSZ ÁLTAL AKKREDITÁLT NEMZETI EMBERI JOGI INTÉZMÉNY

Az alapvető jogok biztosa  
mint OPCAT nemzeti megelőző mechanizmus

## **JELENTÉSE**

az AJB-2728/2020. számú ügyben  
a Szombathelyi Országos Büntetés-végrehajtási Intézet  
látogatásával összefüggésben

*Előadó: Dr. Gilányi Eszter*

Érintett szerv:

*Szombathelyi Országos Büntetés-végrehajtási Intézet*

2020.

# Az alapvető jogok biztosa mint OPCAT nemzeti megelőző mechanizmus jelentése

az AJB-2728/2020. számú ügyben

Előadó: Dr. Gilányi Eszter

## Összefoglaló

A nemzeti megelőző mechanizmus feladatkörében eljáró alapvető jogok biztosa 2020. május 13-án a Szombathelyi Országos Büntetés-végrehajtási Intézetbe (a továbbiakban: Intézet) látogatott.

A koronavírus-járvány okozta kockázatok miatt a látogatás – a nemzeti megelőző mechanizmus általános gyakorlatától eltérően – előzetes bejelentést követően történt. A látogatócsoport tagjai megfelelő védőfelszerelésben tekintették meg az Intézet helyiségeit, és interjúkat készítettek a vezetőséggel, a személyi állomány tagjaival, valamint fogvatartott személyekkel.

A látogatás célja a járvány megelőzése, illetve következményeinek elhárítása érdekében tett intézkedések ellenőrzése, valamint annak vizsgálata volt, hogy a fogvatartottak mindennapi életét a veszélyhelyzet miatt elrendelt korlátozások hogyan érintették.

A látogatás időpontjáig koronavírussal fertőzött személy nem volt az Intézetben.

Az Intézet parancsnoka intézkedéseket tett a megfelelő védőfelszerelések és fertőtlenítőszerbiztosítás, valamint a fertőzés Intézetbe való bekerülésének megelőzése érdekében.

Az NMM megítélése szerint jó gyakorlat volt, hogy a kiemelt kockázati csoportba tartozó idős és krónikus beteg fogvatartottakat védelmük érdekében egy külön emeleten helyezték el.

Az Intézetben – a járványhelyzetre tekintettel hozott speciális jogszabályokkal összhangban – korlátozták a fogvatartottak kapcsolattartási, valamint oktatásban, szabadidős tevékenységekben, munkáltatásban való részvételének lehetőségeit.

A fogvatartottak a látogatófogadási tilalom kompenzálására biztosított megemelt telefonálási időtartamot, valamint Skype-hívást igénybe vették, ez utóbbi lehetőséget nagyra értékelték.

Az NMM jó gyakorlatként értékelte, hogy a létesítmény adottságait kihasználva naponta egy órával növelték a fogvatartottak számára a szabadban, mozgással tölthető időtartamát.

A lelkiileg különösen megterhelő járványidőszakra tekintettel különös aggodalomra adott okot, hogy az Intézetben a pszichológus státuszok több mint fele betöltetlen volt, ami visszasságot okozott a testi és lelki egészséghez való jog érvényesülésével összefüggésben.

## 1. Az eljárás megindulása

A 2011. évi CXLI. törvénnyel kihirdetett kínzás és más kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmód vagy büntetés elleni egyezmény fakultatív jegyzőkönyve (a továbbiakban: Jegyzőkönyv) 1. cikke szerint a „*célja egy olyan rendszer létrehozása, amelyben független nemzetközi és nemzeti testületek – a kínzás és más kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmód vagy büntetés megelőzése céljából – olyan helyszínekre látogatnak el rendszeresen, ahol embereket fosztanak meg a szabadságuktól.*”

A Jegyzőkönyv 3. cikke értelmében minden részes állam belföldi szinten létrehoz, kijelöl vagy fenntart egy vagy több látogató testületet (nemzeti megelőző mechanizmus, a továbbiakban: NMM) a kínzás és más kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmód vagy büntetés megakadályozása érdekében.

Az alapvető jogok biztosáról szóló 2011. évi CXI. törvény (a továbbiakban: Ajbt.) 2. § (6) bekezdése értelmében Magyarországon 2015. január 1-től az NMM feladatait az alapvető jogok biztosa látja el. E tevékenysége keretében az Ajbt. 39/B. § (1) bekezdése alapján beadvány és felmerült visszásság hiányában is rendszeresen vizsgálja a Jegyzőkönyv 4. cikke szerinti fogvatartási helyeken a szabadságuktól megfosztott személyekkel való bánásmódot.

A kínzás és más kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmód vagy büntetés tilalmának érvényesítésétől a nemzet létét fenyegető különleges körülmények vagy szükségállapot/veszélyhelyzet esetén sem lehet eltérni.<sup>1</sup>

Erre a Kínzás és Más Kegyetlen, Embertelen vagy Megalázó Bánásmód vagy Büntetés Megelőző Albizottság (a továbbiakban: SPT) is rámutatott 2020. április 7-én kiadott CAT/OP/10 számú Tanácsában<sup>2</sup> (a továbbiakban: SPT Tanács). Az SPT Tanács értelmében az egyes országokban működő nemzeti megelőző mechanizmusok maguk dönthetnek a járványhelyzetben az általuk legmegfelelőbbnek tartott intézkedésekről, és a koronavírus-járvány során a társadalmi érintkezésekre vonatkozó korlátozások figyelembevételével kell gyakorolniuk a mandátumukat.<sup>3</sup>

### 1.1. A látogatás helyszínének kiválasztása

A Jegyzőkönyv 20. cikk e) pontja szerint a nemzeti megelőző mechanizmus feladatai teljesítése érdekében a felkeresni kívánt helyeket és a meghallgatni kívánt személyeket szabadon kiválaszthatja.

A Szombathelyi Országos Büntetés-végrehajtási Intézet (a továbbiakban: Intézet) egyike Magyarország két PPP<sup>4</sup> konstrukcióban működő büntetés-végrehajtási intézetének,<sup>5</sup> melyek esetében az állam a büntetés-végrehajtással kapcsolatos feladatai egy részét magáncégeknek adja át. Másrészt hazánk legnagyobb létszámú büntetés-végrehajtási intézete, ahol többfajta fogvatartást, így előzetes letartóztatást, szabálysértési elzárást, elzárás büntetést, illetve szabadságvesztés büntetést foganatosítanak. Szabadságvesztés büntetést fogház, börtön és fegyház fokozatban is végrehajtanak.

---

<sup>1</sup> Ld. a kínzás és más kegyetlen, embertelen vagy megalázó büntetések vagy bánásmódok elleni nemzetközi egyezmény (kihirdette: az 1988. évi 3. tvr.) 2. cikk 2. pontját és a Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmánya (kihirdette: az 1976. évi 8. tvr.) 4. és 7. cikkét.

<sup>2</sup> Advice of the Subcommittee on Prevention of Torture to States Parties and National Preventive Mechanisms relating to the Coronavirus Pandemic (7 April 2020) [CAT/OP/10] 5. pont. <https://undocs.org/CAT/OP/10>

<sup>3</sup> SPT Tanács 6. és 11. pont.

<sup>4</sup> Public Private Partnership, a köz- és magánszféra együttműködése.

Ld. Dr. Báger Gusztáv (szerk.): A köz- és magánszféra együttműködésével kapcsolatos nemzetközi és hazai tapasztalatok. Állami Számvevőszék, Fejlesztési és Módszertani Intézet, Budapest, 2007.

<sup>5</sup> A másik a Tiszalöki Országos Büntetés-végrehajtási Intézet.

Az alapvető jogok biztosa az NMM feladatkörében eljárva az Intézetet egy alkalommal már meglátogatta.<sup>6</sup>

## 1.2. A nemzeti megelőző mechanizmus hatásköre

A Jegyzőkönyv 4. cikk 1. bekezdése értelmében a nemzeti megelőző mechanizmus Magyarország joghatósága és ellenőrzése alatt álló bármely olyan helyen látogatásokat folytathat, „*ahol az embereket valamely állami hatóság utasítására, kezdeményezésére, hozzájárulásával vagy elfogadásával megfosztják személyes szabadságuktól*”. A 4. cikk 2. bekezdése szerint a Jegyzőkönyv alkalmazásában a szabadságelvonás mindennemű fogva tartást vagy bebörtönzést jelent, valamint egy személy elhelyezését olyan állami vagy magántulajdonú őrizetbe vételi környezetben, amelyet az illető valamilyen bírói, közigazgatási vagy más hatóság utasítására önként nem hagyhat el.

A büntetés-végrehajtási szervezetről szóló 1995. évi CVII. törvény 1. § (1) bekezdése értelmében „*a büntetés-végrehajtási szervezet (a továbbiakban: bv. szervezet) a külön törvényben meghatározott szabadságelvonással járó büntetéseket, intézkedéseket, büntetőeljárási kényszerintézkedéseket, a szabadságvesztésből szabadultak utógondozását, valamint a büntetés-végrehajtási pártfogó felügyelői feladatokat végrehajtó állami, fegyveres rendvédelmi szerv.*” A törvény 6. § (1) bekezdése szerint a büntetés-végrehajtási intézetek látják el a szabadságelvonással járó büntetések és intézkedések végrehajtásával járó feladatokat. Mindezek alapján az Intézet fogvatartási helynek minősül, vagyis a nemzeti megelőző mechanizmus Ajbt. 39/B. § (1) bekezdése szerinti hatásköre fennáll.

## 1.3. A látogatás célja

A Kormány a koronavírus (COVID-19) világjárványra tekintettel az Alaptörvény 53. cikk (1) bekezdésében meghatározott hatáskörében a 40/2020. (III. 11.) Kormányrendelettel „*az élet- és vagyonbiztonságot veszélyeztető tömeges megbetegedést okozó humánjárvány következményeinek elhárítása, a magyar állampolgárok egészségének és életének megóvása érdekében*” veszélyhelyzetet hirdetett ki.

A koronavírus-járvány okozta megváltozott helyzetben az NMM a fogvatartási helyek eddigi szempontok szerinti vizsgálatán túl feladatának tekintette annak ellenőrzését, hogy a járvány terjedésének megelőzése érdekében alkalmazott intézkedések mennyiben érintették a fogvatartottak alapvető jogait. Az NMM vizsgálatának további szempontja volt, hogy a fogvatartási helyek hogyan biztosítják a vírusfertőzés megelőzésének, illetve az esetleges fertőzés terjedése megakadályozásának feltételeit. Az Egészségügyi Világszervezet 2020. március 15-én kiadott, a COVID-19 börtönökben és más fogvatartási helyeken történő megelőzésére és kezelésére vonatkozó időközi ajánlása szerint a fogvatartási helyek a fogvatartottak szoros közelsége miatt a fertőzés kiindulópontjai lehetnek, és emiatt az itt élő személyek egészségének fenntartása a közegészségügy szempontjából is kiemelt érdek.<sup>7</sup>

A Kormány 2020. március 28-i hatállyal kijárási korlátozást vezetett be. Az erről rendelkező kormányrendelet<sup>8</sup> 1. § (1) bekezdése értelmében mindenki köteles volt más emberekkel a szociális érintkezést – a közös háztartásban élők kivételével – a lehető legkisebb mértékűre korlátozni. 3. §-a szerint a lakóhely, a tartózkodási hely, illetve a magánlakás

<sup>6</sup> Ld. az AJB-793/2017. sz. jelentést.

<sup>7</sup> Preparedness, prevention and control of COVID-19 in prisons and other places of detention, Interim Guidance of the World Health Organization, 15 March 2020 (Introduction)

[http://www.euro.who.int/\\_data/assets/pdf\\_file/0019/434026/Preparedness-prevention-and-control-of-COVID-19-in-prisons.pdf?ua=1](http://www.euro.who.int/_data/assets/pdf_file/0019/434026/Preparedness-prevention-and-control-of-COVID-19-in-prisons.pdf?ua=1)

<sup>8</sup> 71/2020. (III. 27.) Korm. rendelet a kijárási korlátozásról.

elhagyására csak a rendeletben meghatározott alapos indokkal kerülhetett sor. Ezt követően, a veszélyhelyzet kihirdetésével összefüggésben az egyes büntetés-végrehajtási szabályok módosításáról szóló 90/2020. (IV. 5.) Kormányrendelettel [a továbbiakban: 90/2020. (IV. 5.) Korm. rendelet], 2020. április 6-i hatállyal a Bvtv.<sup>9</sup> rendelkezéseihez képest speciális szabályokat határozott meg a szabadságvesztés végrehajtására vonatkozóan,<sup>10</sup> melyek érintették a fogvatartottak befogadására, kapcsolattartására, elhelyezésére, munkáltatására, oktatására és szabadidejének eltöltésére vonatkozó rendelkezéseket.

Az NMM megvizsgálta, hogy milyen hatást gyakorolt a járványügyi helyzetben elrendelt korlátozások alkalmazása, valamint a speciális szabályok végrehajtása a Szombathelyi Országos Büntetés-végrehajtási Intézetben tartózkodó fogvatartottak elhelyezési körülményeire, a velük való bánásmódra. A veszélyhelyzetre tekintettel a látogatócsoport a korábbi látogatásról szóló jelentés ajánlásainak<sup>11</sup> megvalósulását nem vizsgálta.

#### 1.4. Az érintett alapvető jogok

- A testi és lelki egészséghez való jog: „*Mindenkinek joga van a testi és lelki egészséghez.*” [Alaptörvény XX. cikk (1) bekezdés]

#### 1.5. Az alkalmazott nemzeti és nemzetközi jogforrások, iránymutatások

- Magyarország Alaptörvénye
- 1976. évi 8. törvényerejű rendelet az Egyesült Nemzetek Közgyűlése XXI. ülészakán, 1966. december 16-án elfogadott Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmánya kihirdetéséről
- 1988. évi 3. törvényerejű rendelet a kínzás és más kegyetlen, embertelen vagy megalázó büntetések vagy bánásmódok elleni nemzetközi egyezmény kihirdetéséről
- 2011. évi CXI. törvény az alapvető jogok biztosáról (a továbbiakban: Ajbt.)
- 2011. évi CXLIII. törvény a kínzás és más kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmód vagy büntetés elleni egyezmény fakultatív jegyzőkönyv kihirdetéséről (a továbbiakban: Jegyzőkönyv);
- 2013. évi CCXL. törvény a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról (a továbbiakban: Bvtv.)
- 40/2020. (III. 11.) Korm. rendelet a veszélyhelyzet kihirdetéséről
- 71/2020. (III. 27.) Korm. rendelet a kijárási korlátozásról
- 90/2020. (IV. 5.) Korm. rendelet a veszélyhelyzet kihirdetésével összefüggésben egyes büntetés-végrehajtási szabályok módosításáról (a továbbiakban: 90/2020. (IV. 5.) Korm. rendelet)
- az ENSZ fogvatartottakkal való bánásmódra vonatkozó standard minimumszabályai (a továbbiakban: Mandela Szabályok) [*United Nations Standard Minimum Rules for the Treatment of Prisoners (the Nelson Mandela Rules) General Assembly resolution 70/175, annex, adopted on 17 December 2015*]
- az Európa Tanács Miniszteri Bizottságának Európai Börtönszabályokról szóló Rec(2006)2 számú ajánlása (a továbbiakban: Európai Börtönszabályok)

---

<sup>9</sup> 2013. évi CCXL. törvény a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról

<sup>10</sup> Az 5. § értelmében „Az elzárás, a közérdekű munka és a pénzbüntetés helyébe lépő szabadságvesztés végrehajtása során e rendelet szabadságvesztés végrehajtására vonatkozó különös szabályait értelemszerűen alkalmazni kell.”

<sup>11</sup> Ld. az AJB-793/2017. sz. jelentést.

- Advice of the Subcommittee on Prevention of Torture to States Parties and National Preventive Mechanisms relating to the Coronavirus Pandemic (7 April 2020) [CAT/OP/10] (a továbbiakban: SPT Tanács)
- CPT: Nyilatkozat a szabadságuktól megfosztott személyek koronavírus (COVID-19) világjárvánnyal kapcsolatos kezelési alapelveiről [CPT/Inf(2020)13] (a továbbiakban: CPT: COVID-19 Nyilatkozat)

## 1.6. A látogatás módszere, a vizsgálat szempontjai

Az NMM alapvető feladata, hogy a kínzás és más kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmód vagy büntetés megelőzése céljából a Jegyzőkönyv 4. cikke szerinti fogvatartási helyeken a szabadságuktól megfosztott személyekkel való bánásmódot vizsgálja.

Az NMM feladatait ellátó alapvető jogok biztosa és két munkatársa – a járványhelyzetre tekintettel a fogvatartottak, továbbá a személyi állomány és a látogatócsoport tagjainak a vírusfertőzéssel szembeni védelméhez szükséges felkészülés biztosítása érdekében – előre bejelentett látogatást tett. Az SPT Tanácsban is rögzített 'do no harm' („ne árts”) elvnek<sup>12</sup> megfelelően a látogatócsoport tagjai testhőmérséklet-mérést és fertőtlenítést követően, védőfelszerelésben – gumikesztyű és maszk – léptek be az Intézetbe.

A látogatócsoport tagjai a következő módszereket alkalmazták:

- a) dokumentumok bekérése, helyszíni iratbetekintés;
- b) az elhelyezés fizikai körülményeinek vizsgálata;
- c) fogvatartottak, az Intézet dolgozói és az intézmény vezetői személyes meghallgatása, előzetesen kidolgozott, iránymutatóként szolgáló kérdéssorok alapján.

A veszélyhelyzetre tekintettel a látogatás a fogvatartás körülményeit a következő szempontok szerint vizsgálta:

- a járványhelyzet által előidézett változások a bánásmód tekintetében;
- tájékoztatás a járványügyi intézkedésekről;
- eljárás a fertőzésveszély megelőzése érdekében, különösen a befogadás során;
- munkáltatás, oktatás és a szabadidő eltöltése, a szabad levegőn való tartózkodás;
- az egészségügyi ellátás biztosítása a járványhelyzetben, az egészségügyi elkülönítés lehetősége;
- kapcsolattartás módosulása a járványhelyzettel összefüggésben:
  - hozzátartozókkal és egyéb regisztrált kapcsolattartókkal,
  - a jogi képviselővel.

## 1.7. Szankciók tilalma

A Jegyzőkönyv 21. cikke értelmében semmilyen hatóság és tisztviselő nem rendelhet el, nem alkalmazhat, nem engedélyezhet, és nem tűrhet el semmilyen személy vagy szervezet elleni szankciót, ha az illető a nemzeti megelőző mechanizmussal akár valós, akár hamis információkat közölt, és az adott személyt vagy szervezetet semmiféle más jellegű hátrány sem érheti.

## 1.8. A látogatás helyszíne és időpontja

Szombathelyi Országos Büntetés-végrehajtási Intézet  
2020. május 13.

---

<sup>12</sup> SPT Tanács 4. pont.

## 1.9. A látogatás résztvevői

- Dr. Kozma Ákos, az alapvető jogok biztosa
- Dr. Gilányi Eszter jogász, pszichológus
- Dr. Haraszti Katalin, jogász

## 2. Tényállás és megállapítások

### 2.1. Általános információk és fogvatartotti létszámadatok

Az Intézet Szombathely Megyei Jogú Város külterületén, egy 54 hektáros területen található. A fogvatartottak elhelyezésére szolgáló 4 épület (A/1-A/4-es épületek) egy 13 hektáros, bástyafallal körülvett részen helyezkedik el.

Az Intézet által foglalkoztatott személyek látják el a büntetés-végrehajtás szakmai feladatait.<sup>13</sup> Az üzemeltetéssel kapcsolatos feladatokat az Intézet működésére kötött szolgáltatási szerződéseknek megfelelően magánvállalkozó, az FMZ Savaria Szolgáltató Kft. (a továbbiakban: Üzemeltető) végzi.<sup>14</sup>

A létesítmény 1476 fő befogadására alkalmas. A látogatás napján 1448 fogvatartott volt nyilvántartva az Intézetben, akik közül 1437 volt jelen, ami az adott napon 97,4%-os telítettséget jelentett. A távol lévők közül más intézetben megőrzésen 7, reintegrációs őrizetben 4 személy tartózkodott.

#### A látogatás idején az Intézetben jelen lévő fogvatartottak létszáma

fogház	71
börtön	635
fegyház	669
letartóztatott	24
nem jogerős elítélt	30
fk. elítélt	0
elzárás	8
idegenrendészet	0
<b>összesen</b>	<b>1437</b>

A látogatás napján a fogvatartottak között 9 nő, valamint 48 külföldi állampolgár volt. Az Intézetben a látogatáskor speciális részlegként gyógyító-terápiás részleg (38 itt elhelyezett személlyel) és vallási részleg (47 itt elhelyezett személlyel) működött.

### 2.2. Személyi feltételek

Az Intézetben az állománytáblázat szerinti rendszeresített státuszok száma 408 volt. A látogatás napján 407 álláshely volt betöltve, ez azonban úgy valósult meg, hogy bizonyos álláshelyek üresen maradtak (pl. a lehetséges 5 gépjárművezetői státusz egyike sem volt

<sup>13</sup> Biztonsági tevékenység (pl. a fogvatartottak őrzése, felügyelete, szállítása); fogvatartással kapcsolatos feladatok (pl. befogadás, reintegráció, szabadítás); valamint a pártfogó felügyelők tevékenysége, Ld. az Intézet Szervezeti és Működési Szabályzatának (a továbbiakban: SZMSZ) I.5. pontját.

<sup>14</sup> Pl. az ingatlan műszaki, gondnoksági üzemeltetése; állagvédelmi feladatok; a fogvatartottak ruházattal és felszerelési tárgyakkal való ellátása; telekommunikációs, informatikai szolgáltatás; könyvtár és fodrászat technikai ellátása. Ld. SZMSZ I.5. illetve II.1. pontok.

betöltve), míg más beosztásokban a rendszeresített státuszokhoz képest nagyobb létszámot foglalkoztattak. A kínzás és más kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmód vagy büntetés megelőzése szempontjából üdvözlendő, hogy ez a fogvatartotti állománnyal közvetlenül foglalkozó biztonsági felügyelőket és körletfelügyelőket is érintette.<sup>15</sup>

A Pszichológiai Osztályon ugyanakkor a rendszeresített 8-ból csak 4 álláshely volt betöltve,<sup>16</sup> 3 szakpszichológus és 1 pszichológus hiányzott az állományból. Az Európai Börtönszabályok 89.1., valamint a Mandela Szabályok 78.1. pontja szerint a személyi állományban kellő számban kell speciális szakembereknek – többek között pszichológusoknak – lenniük. Az SPT Tanács értelmében a COVID-19 járvány idején, tekintettel a fertőzés fokozott kockázatára, a fogvatartási helyeken mind a szabadságuktól megfosztott személyek, mind a személyi állomány tagjai számára biztosítani kell a megfelelő pszichológiai támogatást.<sup>17</sup> A CPT a szabadságuktól megfosztott személyek koronavírus világjárvánnyal kapcsolatos kezelési alapelveiről szóló nyilatkozatában felhívta a figyelmet arra, hogy a járványhelyzetben a fogvatartottak számára az általános ellátáshoz képest további pszichológiai támogatást kell nyújtani.<sup>18</sup>

**A pszichológus státuszok több mint fele betöltetlen volt, ami veszélyeztette a fogvatartott személyek megfelelő szintű pszichológiai ellátását, s ezáltal visszásságot okozott a testi és lelki egészséghez való jog érvényesülésével összefüggésben.**

### 2.3. A járványhelyzetre való felkészülés és az ezzel kapcsolatos tájékoztatás

Az Intézet parancsnoka a büntetés-végrehajtás országos parancsnokának a bv. szervezet egészére irányadó, a koronavírus-járvánnyal összefüggő feladatok végrehajtására vonatkozó Intézkedési Tervével<sup>19</sup> összhangban, a helyi sajátosságokat figyelembe vevő intézkedési tervet dolgozott ki.<sup>20</sup>

A parancsnok tájékoztatása szerint az NMM látogatásakor a szükséges védőfelszerelések rendelkezésre álltak, 15 000 szájmaszk, több mint 12 000 pár gumikesztyű és 1147 liter tömény fertőtlenítőszer volt, valamint védőszemüvegeket, védőruhákat, arcvédő plexiket is beszereztek, a felhasznált kiegészítők pótlásáról folyamatosan gondoskodtak.

Valamennyi fogvatartott számára fejenként 3 textil szájmaszkot biztosítottak.<sup>21</sup> A maszkok tisztítása – mosás, fertőtlenítés – minden nap szervezetten megtörtént. A fogvatartottak a zárka elhagyásakor vagy a személyi állományi tagok zárkába történő belépésekor kötelesek voltak a maszkot viselni.

A személyi állomány fogvatartottakkal közvetlen kapcsolatba kerülő tagjai szintén kötelesek voltak védőfelszerelést (maszk, gumikesztyű) viselni a személyes kontaktus időtartama alatt, valamint a fertőzésveszély szempontjából magas kockázatúnak minősített helyiségekben.<sup>22</sup>

<sup>15</sup> Biztonsági felügyelő: 62 rendszeresített – 69 betöltött státusz; körletfelügyelő: 94 rendszeresített – 106 betöltött státusz.

<sup>16</sup> 1 osztályvezető, 1 szakpszichológus, 1 pszichológus, 1 vezető szakasszisztens.

<sup>17</sup> SPT Tanács 9. s) pont.

<sup>18</sup> CPT: COVID-19 Nyilatkozat [CPT/Inf(2020)13] 6. pont <https://rm.coe.int/16809e0704>

<sup>19</sup> A Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnokságának a látogatás idején hatályban levő, 2020. április 9-én kiadott és hatályba lépett, 30500/4116-9/2020.ált számon iktatott Intézkedési Terve (a továbbiakban: a BVOP Intézkedési Terve).

<sup>20</sup> Az Intézet parancsnoka által jóváhagyott 30529/2036-1/2020.ált. számon iktatott Intézkedési Terv a koronavírus-járvánnyal összefüggő feladatok végrehajtására (a továbbiakban: Intézeti Intézkedési Terv)

<sup>21</sup> Intézeti Intézkedési Terv II. fejezet, 72. pont.

<sup>22</sup> Intézeti Intézkedési Terv II. fejezet, 2. pont.



A fogvatartottak számára előírták napi két alkalommal a zárkák fertőtlenítő tisztítószerrel történő felmosását, a berendezési tárgyak letörlését. Az ehhez szükséges tisztítószert a fogvatartottak naponta megkapták.

A látogatócsoport által meghallgatott egyik fogvatartott megerősítette, hogy rendszeres volt a takarítás, általában naponta kétszer, de bizonyos helyiségekben, például a pingpong teremben naponta négyszer is fertőtleníteni kellett. A fogvatartottak elmondása szerint a személyi állomány tagjai „felvették a maszkot, betartották a szabályokat.”

Az Intézetben a kiemelt kockázati csoportba tartozó személyek védelmére speciális intézkedéseket hoztak. A 65 évnél idősebb, illetve krónikus betegségben szenvedő fogvatartottakat a többiektől elkülönítve helyezték el. A számukra kijelölt épületszint 120 férőhelyes volt, a látogatás napján 103 személy tartózkodott ott. Mivel a szint a közepén egy ráccsal lezárható volt, egyúttal a végrehajtási fokozat szerinti elkülönítést is biztosítani tudták.

A személyi állomány tagjai körében szintén felmérték, hogy ki küzdött krónikus betegséggel, és vagy ugyanolyan munkakörben, de egyszemélyes irodákban történő foglalkoztatást, vagy más munkakört ajánlottak fel számukra. Az érintett 15 fő közül ketten éltek az egyszemélyes elhelyezés lehetőségével, két további érintett munkatársat közös irodába helyeztek át. A többiek azt mondták, hogy a védőeszközök használata mellett biztonságban érezték magukat, nem igényeltek speciális elbánást.

A fogvatartottakat a járványhelyzetről, illetve a fertőzés terjedésének megelőzését célzó intézkedésekről folyamatosan, többféle kommunikációs csatornát igénybe véve tájékoztatták. Folyamatosan elérhetőek voltak az információk a faliújságokon és a zárkákban elhelyezett televíziókészülékeken fogható zártláncú adáson keresztül. Mindezek mellett a reintegrációs tisztektől egyéni és kiscsoportos foglalkozások – pl. személyes meghallgatások, illetve az aktuális témákat feldolgozó csoportfoglalkozások – keretében kaptak információkat. Az Intézet új tv-csatornákat is elérhetővé tett annak érdekében, hogy a fogvatartottak a médiából is minél szélesebb körben tájékozódhassanak.

A hozzátartozók számára készített információs anyagok a BVOP, illetve az Intézet honlapján voltak elérhetőek,<sup>23</sup> az Intézetben járványügyi tájékoztatási call center is működött,<sup>24</sup> továbbá a fogvatartottak a kapcsolattartóikat a telefonbeszélgetések alkalmával is tájékoztatták.

A személyi állományt az állományi oktatások és az eligazítások során, valamint az Intézet belső weboldalán elérhetővé tett információs anyagok útján tájékoztatták a fertőzés tüneteinek megjelenése, illetve a fertőzékenységű személlyel való szoros kontaktus megvalósulása esetén követendő eljárásról, valamint vezetői jelenlét mellett folyamatosan tartottak eligazításokat számukra a fertőzés elkerülésének módozatairól és a bevezetett vagy bevezetni kívánt intézkedésekről és az azokkal kapcsolatos feladatokról.<sup>25</sup>

**Az NMM megítélése szerint jó gyakorlat, hogy az Intézet a kiemelt kockázati csoportba tartozó – idős és krónikus beteg – fogvatartottakat a többiektől elkülönítve, egy önálló épületszinten helyezte el.**

**A látogatócsoport a védőfelszerelések biztosítása, a megelőzés érdekében megalkotott belső szabályozó eszközök, valamint a járványhelyzettel kapcsolatos tájékoztatás tekintetében alapvető joggal összefüggő visszásságot nem tapasztalt.**

## 2.4. Beléptetés és a fogvatartottak befogadása

A fertőzésveszély csökkentése érdekében a parancsnok korlátozta azok körét, akik az Intézet területére léphetnek. A veszélyhelyzet fennállásának idejére felfüggesztette az intézeten belüli sajtónyilvános eseményeket, a szakmai, bűnmegelőzési vagy egyéb célú

<sup>23</sup> Ld.: <https://bv.gov.hu/hu/node/3592>, illetve <https://bv.gov.hu/intezetek/szombathely/tajekoztatok>

<sup>24</sup> Ld. <https://bv.gov.hu/hu/node/3602>

<sup>25</sup> Intézeti Intézkedési Terv II. fejezet, 9-10., valamint 56. pont.

intézetlátogatásokat,<sup>26</sup> rendelkezett arról, hogy a fogvatartottak lelki gondozásában, oktatásában részt vevők személyes jelenlét helyett papír alapú vagy digitális anyagok útján folytathassák tevékenységüket.<sup>27</sup>

Bevezették az Intézetbe belépő személyek szűrését is. A testhőmérsékletüket érintésmentes hőmérővel vizsgálták, 38 °C feletti hőmérséklet észlelése esetén a belépést meg kellett tagadni. A bejáratoknál fertőtlenítő pontokat alakítottak ki, ahol kézfertőtlenítést kellett végezni, a lábbelik tisztítására pedig minden bejáratnál fertőtlenítőszerrel átitatott szivacsokat helyeztek el. Azokat a belépőket, akik nem a személyi állomány körébe tartoztak, szájmasc és gumikesztyű viselésére kötelezték.<sup>28</sup> A látogatócsoport tagjai is ezeket a védőfelszereléseket használták.

A látogatás idején az Intézetben a veszélyhelyzetre tekintettel a 90/2020. (IV. 5.) Korm. rendelet által meghatározott speciális befogadási protokoll érvényesült. Ennek értelmében, ha a szabadságvesztés végrehajtásának megkezdésére jelentkező elítélt egészségi állapota alapján járványügyi elkülönítés látszott szükségesnek, a bv. intézet a befogadást köteles volt megtagadni. Ilyen esetben igazolást kellett kiállítani arról, hogy a befogadásra egészségügyi okból nem került sor, majd haladéktalanul intézkedni kellett az elítélt legközelebbi járványügyi megfigyelést végző egészségügyi intézménybe szállításáról.<sup>29</sup> Egyéb esetben az elítéltet a befogadást követően 14 napra a bv. intézet befogadó részlegén kellett elhelyezni, ahol gondoskodni kellett az elkülönítéséről. Amennyiben ez idő alatt az elítélt járványügyi elkülönítése nem vált szükségessé, a befogadást a Nemzeti Népegészségügyi Központ (a továbbiakban: NNK) által kiadott, új koronavírussal kapcsolatos eljárásrend<sup>30</sup> figyelembe vételével kellett folytatni.<sup>31</sup>

Az Intézetben az új befogadottak elkülönítésére az A/3. épület 4. emeletét, valamint az A/4. épület zárkáját jelölték ki. A 72 órán belül érkezett fogvatartottak együttesen is elhelyezhetőek voltak, ekkor a 14 napos időtartamot az utolsóként elhelyezett befogadásától kellett számítani. A megfigyelési időszakban az érintett fogvatartottakat más fogvatartottaktól külön kellett mozgatni, áthaladásuk után a helyiségeket fertőtleníteni kellett.<sup>32</sup> Az elkülönített fogvatartottakat naponta kétszer vizsgálta az orvos, az elkülönítőben szolgálatot teljesítő őrszemélyzet speciális felszerelést kapott, és a veszélyhelyzet alatt az Intézet más részén nem volt szolgálatra beosztható.

**A beléptetéssel és a fogvatartottak befogadásával kapcsolatban a vizsgálat nem állapított meg alapvető joggal összefüggő visszásságot.**

## **2.5. Egészségügyi ellátás, eljárás fertőzéses gyanú esetén**

Az Intézetben az egészségügyi szakszemélyzet napi 24 órában elérhető volt. A krónikus betegeket állapotuktól függő gyakorisággal, illetve a gyógyszereik felírásakor vizsgálták (pl. cukormérés, vérnyomásmérés). Gyógyszerosztás naponta kétszer történt.

Ha a fogvatartott személy állapota miatt a külkórházba szállítására volt szükség, amennyiben ott 6 órát meghaladó időtartamban tartózkodott, visszatérését követően megfigyelés céljából elkülönítették az A/3. épület 4. emeletén vagy az A/4. épület kijelölt zárkájában.

<sup>26</sup> Intézeti Intézkedési Terv II. fejezet, 60. és 62. pont.

<sup>27</sup> Intézeti Intézkedési Terv II. fejezet, 41. és 42. pont. A reintegrációs tevékenységekről ld. részletesen a jelentés 2.7. részét.

<sup>28</sup> Intézeti Intézkedési Terv II. fejezet, 82. pont.

<sup>29</sup> 90/2020. (IV. 5.) Korm. rendelet 3. § (3) bek.

<sup>30</sup> A látogatás idején: Eljárásrend a 2020. évben azonosított új koronavírussal kapcsolatban (követendő járványügyi és infektókontroll szabályok) 2020. március 31.

<sup>31</sup> 90/2020. (IV. 5.) Korm. rendelet 3. § (2) bek.

<sup>32</sup> Intézeti Intézkedési Terv II. fejezet, 31. és 33. pont.

A fertőzés gyanújának felmerülésekor követendő eljárást az Intézeti Intézkedési Terve határozta meg. Amennyiben az Intézetben tartózkodó fogvatartott esetében merült fel a fertőzöttség alapos gyanúja, őt és szoros kontaktjait járványügyi megfigyelés alá kellett helyezni az A/2. épület 3. emeletén, valamint az A/4. épület 4. emeletén erre a célra kijelölt 4 zárkájában. A koronavírus-gyanús fogvatartottat egyedül, kontaktjait csoportos formában is el lehetett különíteni. A fogvatartottat sebészi szájmaszk viselésére kellett kötelezni, az egészségügyi ellátó személyzet az NNK eljárásrendje alapján előírt védőfelszerelésben folytathatta az elkülönítést követően az ellátást. A szakma szabályainak megfelelően végzett mintavételt követően a levett vizsgálati mintát a legközelebbi akkreditált laborba kellett szállítani, és a bekövetkezett eseményről a területileg illetékes népegészségügyi szakigazgatási szervet értesíteni kellett. A fertőzés igazolódása (pozitív laboreredmény) esetén a területileg illetékes kormányhivatalt haladéktalanul értesíteni kellett a járványügyi vizsgálat megkezdése céljából, és gondoskodni kellett a fogvatartottnak az NNK eljárásrendjében kijelölt egészségügyi intézménybe szállításáról.<sup>33</sup>

Amennyiben az Intézetben belül személyi állományi tag koronavírus-fertőzésének gyanúja merült fel, a protokoll szerint gondoskodni kellett az azonnali elkülönítésről, és sebészi szájmaszk viselését kellett számára elrendelni. Az eljárásrendben rögzített csekklista kitöltését követően az NNK eljárásrend rendelkezéseit kellett alkalmazni. Polgári személy esetében, amennyiben a koronavírus-fertőzés gyanúja az Intézet területén merült fel, gondoskodni kellett azonnali elkülönítéséről, majd az NNK hatályos eljárásrendjét kellett alkalmazni. Beleegyezése esetén a kijelölt egészségügyi intézménybe kellett szállítani, annak megtagadása esetén azonban az Intézet elhagyásában korlátozni nem lehetett.<sup>34</sup>

Az Intézet vezetőségének tájékoztatása szerint a látogatás napjáig sem a személyi állomány, sem a fogvatartottak között nem volt még vírusfertőzött személy.

**Az egészségügyi ellátással és a fertőzésgyanú esetén követendő protokollal összefüggésben a vizsgálat nem állapított meg alapvető joggal kapcsolatos visszasságot.**

## 2.6. Kapcsolattartás

A Bvtv. értelmében a szabadságvesztés végrehajtása során – a társadalomba való beilleszkedés érdekében – a bv. intézet elősegíti, hogy az elítélt fenntarthassa és fejleszthesse hozzátartozóival és más személyekkel való kapcsolatát. A kapcsolattartás formái a levelezés, a telefonbeszélgetés, a csomag küldése és fogadása, a látogató fogadása, a látogató bv. intézeten kívüli fogadása, valamint a kimaradás és az eltávozás. A törvény szerint a kapcsolattartás korlátozásának a bv. intézet rendje és a fogvatartás biztonsága érdekében vagy egészségügyi okból lehet helye.<sup>35</sup>

A koronavírus elleni védekezés érdekében a jogalkotó a 90/2020. (IV. 5.) Korm. rendelettel korlátozta a kapcsolattartás lehetőségeit. A kormányrendelet 3. § (6) bekezdése értelmében a jogszabály hatálybalépésétől<sup>36</sup> nem voltak engedélyezhetők az intézet elhagyásával járó kapcsolattartási formák – a látogató bv. intézeten kívüli fogadása, a kimaradás és az eltávozás –, valamint a fogva tartott orvos által igazoltan súlyos beteg közeli hozzátartozójának látogatása és a közeli hozzátartozó temetésén való részvétel. A kormányrendelet 3. § (7) bekezdés b) pontja alapján, amennyiben a járványügyi rendelkezések megtartása másként nem biztosítható, a büntetés-végrehajtás országos parancsnoka egy vagy

<sup>33</sup> Intézeti Intézkedési Terv II. fejezet, 16-17. pont.

<sup>34</sup> Intézeti Intézkedési Terv II. fejezet, 15. pont.

<sup>35</sup> Ld. Bvtv. 172. § és 173. §-ait.

<sup>36</sup> A rendelet a 12. § kivételével, a kihirdetését követő napon (2020. IV. 6.) lépett hatályba.

több bv. intézet tekintetében korlátozhatta a látogatók fogadását. Az országos parancsnok e kapcsolattartási formát a bv. szervezet egészére kiterjedően korlátozta.<sup>37</sup>

Mind az SPT, mind a CPT felhívta a figyelmet arra, hogy a külvilággal való kapcsolattartás, így például a látogatófogadás egészségvédelmi célú korlátozását kellő mértékben, és az SPT álláspontja szerint ingyenesen biztosított alternatív kommunikációs lehetőségekkel – például telefonálás vagy internet alapú kommunikáció – kell ellensúlyozni.<sup>38</sup>

A 90/2020. (IV. 5.) Korm. rendelet 3. § (9) bekezdése értelmében országos parancsnok rendelkezése alapján a fogvatartott a járványügyi helyzettel összefüggő korlátozások hátrányos következményeinek enyhítése érdekében rezsimbe tartozásától függetlenül igénybe vehette a bv. intézet által nyújtott elektronikus kapcsolattartási formákat. Az általános szabályok szerinti gyakoriságot és időtartamot meghaladó mértékben kezdeményezhetett telefonhívást, és ha az ehhez szükséges letéti pénzzel nem rendelkezett, kérelmére, egyedi intézkedés alapján a bv. intézet a telefonálás díjának költségeit átvállalhatta. Csomagot havonta több alkalommal is fogadhatott és küldhetett. Az országos parancsnok e lehetőségekről Intézkedési Tervében szintén rendelkezett.<sup>39</sup>

Az Intézetben ezzel összhangban a fogvatartottak telefonálási időkerete egységesen 15 perccel nőtt, a letéti pénzzel nem rendelkezők számára pedig havonta 3x5 perc híváslehetőséget biztosítottak az Intézet költségére, helyettesítő készülék vagy közösségi telefon útján.

A regisztrált kapcsolattartókkal Skype alkalmazás útján történő kapcsolattartásra – rezsimkategóriától és biztonsági kockázati besorolástól függetlenül – a fogvatartottak kérelmére, egyedi elbírálást követően biztosítottak lehetőséget, melynek feltétele volt az is, hogy a kapcsolattartó rendelkezzen a megfelelő digitális eszközzel. A Skype-kapcsolattartás biztosításához összesen 9 végpontot építettek ki, az A/1-es épületben 3, az A/2, A/3, A/4-es épületekben 2-2 db számítógép állt rendelkezésre. Az Intézet tájékoztatása alapján április folyamán 340, májusban a látogatás napjáig 187 fogvatartott vette igénybe ezt a lehetőséget. Az Intézet munkatársai szerint pozitívak a tapasztalatok, a fogvatartottak is szeretik, részben azért is, mert ingyenesen vehető igénybe. Az egyik fogvatartott elmondta, hogy nagyon örült a Skype-nak, mert így lehetősége nyílt arra, hogy érettségire készülő fiával és idős édesapjával is beszélhessen.

A korlátozások kompenzálása érdekében a csomagküldés lehetősége is bővült, az általános szabályok szerinti havi 1 helyett<sup>40</sup> havi 2 csomagot kaphattak a fogvatartottak. Az Intézet tájékoztatása szerint a bv. szervezet webshopjából rendelhető küldeményeket a beérkezést követően 72 órás pihentetés után adták át.

A rendkívüli szabályok a levelezés lehetőségét nem érintették, de mind az Intézet munkatársai, mind a fogvatartottak arról számoltak be, hogy a postai küldeményeket a fertőzés megelőzése érdekében csak két napos várakozást követően adják át.

A speciális jogszabályi rendelkezések a védővel való kapcsolattartás lehetőségét szintén nem korlátozták. Az ügyvéd a beléptetés veszélyhelyzetben meghatározott szabályainak megfelelően, testhőmérséklet-mérést, illetve kézfertőtlenítést követően léphetett az Intézet területére, a látogatás ideje alatt pedig köteles volt viselni az Intézet által biztosított gumikesztyűt és maszkot.

**Az NMM a járványhelyzet idején egyéb büntetés-végrehajtási intézetekben tett helyszíni látogatásai során is pozitív visszajelzéseket kapott a fogvatartottaktól a Skype-hívások bevezetése kapcsán.<sup>41</sup>Az NMM tapasztalatai szerint rendszeresen visszatérő**

<sup>37</sup> A BVOP Intézkedési Terve II. fejezetének 47. pontja értelmében látogatási engedély kiadása visszavonásig nem volt engedélyezhető.

<sup>38</sup> CPT: COVID-19 Nyilatkozat 7. pont, SPT Tanács 9. k) pont

<sup>39</sup> Ld. a BVOP Intézkedési Terve II. fejezetének 48. és 49. pontjait.

<sup>40</sup> Ld. Bvtv. 176. § (2) bekezdés.

<sup>41</sup> Ld. az NMM AJB-2456/2020. és AJB-2726/2020. sz. jelentéseit.

**panasz a telefonhívások magas percdíja,<sup>42</sup> ami nehezíti a fogvatartottak és a hozzátartozók közötti kapcsolattartást. Ezen a helyzeten javítana, ha a BVOP a Skype-os kapcsolattartás lehetőségét a járványhelyzet megszűnését követően is széles körben biztosítaná a fogvatartottak számára.**

**A kapcsolattartással összefüggésben a vizsgálat nem állapított meg alapvető joggal kapcsolatos visszasságot.**

## **2.7. Reintegrációs tevékenységek - munkavégzés, oktatás, szabadidős programok**

A Mandela Szabályok 4.2. pontja szerint a reintegráció érdekében a fogvatartottak egyéni kezelési igényeivel összhangban álló oktatási, szakképzési és munkalehetőségeket, valamint egyéb megfelelő és elérhető – többek között jóvátételi, erkölcsi, spirituális és egészségügyi vagy sport jellegű – támogató programokat kell biztosítani. Az Európai Börtönszabályok 25. pontja szerint a fogvatartás során kiegyensúlyozott programokat kell biztosítani, és lehetővé kell tenni, hogy minden fogvatartott az emberi és társas kapcsolatok elégséges szintű fenntartásához szükséges időt tölthessen a zárkáján kívül.

A Bvtv. alapján a szabadságvesztés végrehajtásának céljai közé tartozik „*a végrehajtás alatti reintegrációs tevékenység eredményeként annak elősegítése, hogy az elítélt szabadulása után a társadalomba sikeresen visszailleszkedjen és a társadalom jogkövető tagjává váljon.*”<sup>43</sup> A törvény alapján a reintegrációs tevékenység az elítéltek munkáltatása, munkaterápiás foglalkoztatása, általános, illetve középfokú iskolai oktatásban való részvétele, a felsőfokú tanulmányok végzése, a szakképzésben való részvétele, a szakmai gyakorlat megszerzése,<sup>44</sup> valamint a szabadidő művelődéssel, sportolással, vallásgyakorlással való hasznos eltöltése.<sup>45</sup>

A koronavírus elleni védekezés érdekében a 90/2020. (IV. 5.) Korm. rendelet 4. § (1) bekezdése alapján az elítélt munkáltatása átmenetileg, a munkába állást akadályozó ok fennállásáig vagy a büntetés-végrehajtás országos parancsnokának döntése alapján szünetelhetett. A kormányrendelet 3. § (8) bekezdése alapján továbbá a bv. intézetek parancsnoka a helyi sajátosságok figyelembevételével korlátozhatta a fogvatartottak reintegrációs tevékenységekben való részvételének – oktatásban, szakképzésben, felnőttképzésben való részvétel, művelődési, önképzési, sportolási lehetőségek igénybe vétele, bv. intézeten kívüli munkavégzés – lehetőségét.<sup>46</sup>

Az Intézetben a járványhelyzetet megelőzően a fogvatartottak munkáltatása részben az Üzemeltető által a PPP szerződés alapján biztosított munkahelyeken, részben a Bv. Holding Kft.-hez tartozó Sopronkőhidai Ipari és Szolgáltató Kft. keretében, továbbá más gazdálkodó szerveknél és költségvetési munkáltatás keretében zajlott, összesen 695 fogvatartott bevonásával.<sup>47</sup> A fogvatartottak fertőződésének megelőzése érdekében a munkavégzési lehetőségek köre jelentősen lecsökkent, tekintettel arra, hogy az Intézet területén található három munkacsarnokban, valamint a konyhán nem volt biztosítható a fogvatartottak és az Üzemeltető civil alkalmazottainak elkülönítése. A látogatócsoport rendelkezésére bocsátott adatok szerint a látogatás idején mindössze 216 fogvatartott volt dolgozó.

<sup>42</sup> Ld. az NMM AJB-679/2017., AJB-685/2017., AJB-474/2018., AJB-501/2018., AJB-646/2019. sz. jelentéseit.

<sup>43</sup> Bvtv. 83. § (1) bekezdés.

<sup>44</sup> Bvtv. 83. § (3) bekezdés.

<sup>45</sup> Bvtv. 164. § (8) bekezdés.

<sup>46</sup> 3. § (8) E rendelet hatálybalépésétől a bv. intézet parancsnoka az elítéltek

a) Bv. tv. 122. § b), d), e), n) és o) pontjában meghatározott jogait,

b) bv. intézeten kívüli munkavégzését,

c) oktatásban, szakképzésben, felnőttképzésben való részvételét (...)

korlátozhatja.

<sup>47</sup> PPP foglalkoztatás: 459 fő; Bv. Kft.: 74 fő; más gazdálkodó szerv: 86 fő; költségvetési munkáltatás: 76 fő.

A járványhelyzetre tekintettel elrendelt korlátozások a fogvatartottak oktatását is érintették. A látogatás idején iskolai rendszerű oktatásban 93 (17 alapfokú, 76 középfokú), szakmaképzésben 87 fogvatartott vett részt. Az Intézetbe a fertőzésveszély csökkentése érdekében a tanárok nem léphettek be. Az Intézet azt a megoldást választotta, hogy a tanárok által beküldött írásbeli feladatokat az Intézet programszervezésért felelős munkatársai a fogvatartottaknak szétosztották, majd a megoldást követően összeszedték és a tanároknak visszaküldték. Az Intézet további, távoktatás útján megvalósuló képzések előkészítése érdekében egyeztetést kezdeményezett a képző intézményekkel.<sup>48</sup>

Az Intézet parancsnoka arról tájékoztatta a látogatócsoportot, hogy mivel a járványhelyzetre tekintettel jóval kevesebb fogvatartottnak tudják biztosítani a munkavégzés lehetőségét, így fokozottan figyelnek a programszervezésre. Beszereztek új pingpongasztalokat, kártyát, társasjátékokat. A fogvatartottak nagyobb csoportját megmozgató foglalkozásokat beszüntették, az A/5-ös épületben található színházterembe, tantermekbe és szakköri termekbe nem szerveztek szabadidős programokat. A szakköröket, szabadidős foglalkozásokat (pl., sakk, kártya, rajz, társasjáték klub, zenei és nyelvi foglalkozások) a fogvatartottak elhelyezésére szolgáló épületekben, a folyosók végén található foglalkoztató helyiségekben tartották, kisebb csoportokban.

A fogvatartottak egy külön nyomtatvány – a „könyvtáros papír” – kitöltésével könyvet is kölcsönözhetnek az Intézet könyvtárából, melyet a személyi állomány tagjai juttattak el számukra. Az Intézet minden zárkájában volt TV készülék, amelyeken az M1, M2, Duna TV és a Kossuth Rádió műsorai foghatók.

Mivel az Intézetben több sport- és sétaudvar is rendelkezésre állt, a fogvatartottak számára a jogszabály alapján kötelező napi 1 óra szabad levegőn tartózkodáson felül további 1 óra sportolási lehetőséget is biztosítottak, melynek során arra is figyelmet fordítottak, hogy a fogvatartottak minden nap más-más sportot (kosárlabda, foci, asztalitenisz) tudjanak gyakorolni.

**Az NMM megítélése szerint jó gyakorlat, hogy az Intézet a járványhelyzet idején – kihasználva a létesítmény kedvező adottságait – növelte a szabadban, mozgással tölthető idő tartamát.**

**A fogvatartottak számára biztosított reintegrációs tevékenységek terén a vizsgálat nem tárt fel alapvető joggal összefüggő visszásságot.**

### 3. Összefoglalás

A nemzeti megelőző mechanizmus feladatkörében eljáró alapvető jogok biztosa és két munkatársa 2020. május 13-án a Szombathelyi Országos Büntetés-végrehajtási Intézetbe látogatott, mely a két hazai PPP szerződés alapján működő büntetés-végrehajtási intézmény egyike. A szerződés alapján az FMZ Savaria Szolgáltató Korlátolt Felelősségű Társaság végezte az üzemeltetéssel kapcsolatos feladatokat (pl. ellátás, karbantartás), míg az Intézet által foglalkoztatott személyek látták el a büntetés-végrehajtás szakmai feladatait.

A létesítmény 1476 fő befogadására alkalmas. A látogatás napján 1448 fogvatartott volt nyilvántartva az Intézetben, akik közül 1437 volt jelen, ami az adott napon 97,4%-os telítettséget jelentett.

A koronavírus-járvány okozta kockázatok miatt a látogatás – a nemzeti megelőző mechanizmus általános gyakorlatától eltérően – előzetes bejelentést követően történt. A látogatócsoport tagjai megfelelő védőfelszerelésben tekintették meg az Intézet helyiségeit, és

---

<sup>48</sup> Intézeti Intézkedési Terv II. fejezet, 42. pontját.

interjúkat készítettek a vezetőséggel, a személyi állomány tagjaival, valamint fogvatartott személyekkel.

A látogatás célja a járvány megelőzése, illetve következményeinek elhárítása érdekében tett intézkedések ellenőrzése, valamint annak vizsgálata volt, hogy a fogvatartottak mindennapi életét a veszélyhelyzet miatt elrendelt korlátozások hogyan érintették. Bár az NMM az Intézményt egy alkalommal már meglátogatta, a járványhelyzetre tekintettel a korábbi látogatásról szóló jelentés<sup>49</sup> ajánlásai megvalósulásának vizsgálata nem képezte a látogatás célját.

A látogatás időpontjában egyetlen koronavírussal fertőzött személy sem volt az Intézetben.

Az Intézet parancsnoka intézkedéseket tett a megfelelő védőfelszerelések és fertőtlenítőszeres biztosítása, valamint a fertőzés Intézetbe való bekerülésének megelőzése érdekében. Az NMM megítélése szerint jó gyakorlat volt, hogy a kiemelt kockázati csoportba tartozó idős és krónikus beteg fogvatartottakat védelmük érdekében egy emeleten helyezték el, a többi fogvatartottól elkülönítve.

Az Intézetben – a járványhelyzetre tekintettel hozott speciális jogszabályokkal összhangban – korlátozták a fogvatartottak kapcsolattartási, valamint oktatásban, szabadidős tevékenységekben, munkáltatásban való részvételének lehetőségeit.

Látogatók fogadására nem volt lehetőség. Az oktatásban való részvételt a tanárok személyes jelenléte nélkül biztosították. A szabadidős programokat kisebb csoportokban, a fogvatartottak elhelyezésére szolgáló épületekben szervezték meg. A munkavégzési lehetőségek köre jelentősen szűkült, mert nem volt biztosítható a fogvatartottak és az Üzemeltető civil alkalmazottainak elkülönítése.

A fogvatartottak a látogatófogadási tilalom kompenzálására biztosított megemelt telefonálási időtartamot, valamint Skype-hívást igénybe vették, ez utóbbi lehetőséget nagyra értékelték.

Az NMM jó gyakorlatként értékelte, hogy a létesítmény adottságait kihasználva naponta egy órával növelték a fogvatartottak számára a szabadban, mozgással tölthető idő tartamát.

A lelkileg különösen megterhelő járványidőszakra tekintettel különös aggodalomra adott okot, hogy az Intézetben a pszichológus státuszok több mint fele betöltetlen volt, ami visszasságot okozott a testi és lelki egészséghez való jog érvényesülésével összefüggésben.

#### 4. Ajánlások, javaslatok

A látogatás megállapításaival összefüggésben az Ajbt. 32. § (1) bekezdése alapján felkérem **az Intézet parancsnokát**, hogy

- tegye meg a szükséges intézkedéseket a Pszichológiai Osztály üres státuszainak betöltése érdekében.

Budapest, 2020. az elektronikus dátumbélyegző szerint

Dr. Kozma Ákos

---

<sup>49</sup> Az NMM AJB-793/2017. sz. jelentése.